

موقف الأئمة حول خبر الآحاد

So Tindg O Manga Imam Ko Manga Hadith A Ahad

al Khutbah 88

Ki: Alim, Hassanor bin Maka Alapa

al Murshid al Am

al Insan Islamic Assembly of the Philippines

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَسَيِّئَاتِ
أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا, وَأَشْهَدُ أَلَّا
إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ , اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ
وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَمَنْ اهْتَدَى يَهْدِيهِ إِلَى
يَوْمِ الدِّينِ وَبَعْدُ:

فَيَا عِبَادَ اللَّهِ يَقُولُ الْحَقُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ:
هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ
سَمَاوَاتٍ ۚ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٩﴾

Innalhamda lillāhi nahmaduhu wa nastaīnuhu wa nastagfiruh, wa na'ūdubillāhi min
shurūri anfusinā wa sayyiāti a'mālinā, man yahdihillāhu falā mudhillalahu, wa may
yudhlil falan tajida lahu waliyyan murshidā, wa ash'hadu allā ilāha illallāhu wahdahu
lā sharīka lahu, wa ash'hadu anna Mohammadan abduhu wa rasūluh, Allāhumma salli
wa sallim wa bārik alā Mohammadin sallallāhu alayhi wa sallama wa alā ālihi wa
sahbihi wa manihtadā bihad'yihī ilā yawmidd dīn wa ba'du:

Fayā ibādallāhi, Yaqūlul Haqqu Tabāraka wa Ta'ālā fil Qur'ānil Karīm:

Huwalladī khalaqa lakum mā fil ardhi jamī'an thumas stawā ilas samā'i fasawwāhunna
sab'a samāwātīn wa huwa bikulli shay'in alīm (Surah Al Baqarah 2:29) .

Manga Oripn o Allah:

Imanto na minisampay tano dn ko maolad a bandingan ko Sunnah o Rasulullah sa
aya bandingan anka'i a khutbah tano na so Tindg o Manga Imam ko Manga Hadith a
Ahad (maana a sasakataw a taw a mianothol on). Sabnar a komidg so manga Imam

ko lalan a inokitan o manga Fuqaha ko manga Sahabah sa inipatoray ran so kapnggalbka ko Hadith a Ahad, ko masa a katankd iyan sa pamikiran a miakambowat a phoon ko Rasulullah (ﷺ) sa da' a miaadn a miakasapar ko kapnggalbka on ka datar o kababaloy niyan a makasosopak ko salakaw ron a Hadith a mabagr a di skaniyan odi' na so kababaloy niyan a miamansokh, a go so salakaw roo a manga sabap.

Sa opama ka adn a nggolawlaan iran a galbk na go iran matoon a adn a Hadith a Ahad a miasopak iran na magaan so magaan na itarg iran so galbk iran sa aya nggalbkkn iran na so Hadith a miapayag kiran, sa giyanan na diyanka' a da' a sankaan on, sa aya lawan roo na miatoon kiran a aya tindg iran na pakalalawann iran so Hadith a di so kapkhowaa iran ko pamikiran iran sa pitharo' iran anka'i a katharo' a: **Amay ka matankd so kapiya o Hadith na skaniyan i kpit akn**, sa so kiaopakat iran san na miasobag siran sii ko nganin a misabap on na khamataan so kapthakna' o Yaqin ko kabbnar o Hadith.

Sa mitad siran sa manga sarat a go manga impitan ko katharimaa ko Hadith sa miabathk anka'i a manga sarat ko kpit o sabaad kiran, na piakambowat a sabot ko salakaw kiran a manga Imam sa katii so manga sarat iran:

So Kpit o al Hanafiyyah: Piakambowat o manga Ulama ko kpit o Abu Hanifah phoon ko minitogalin ko Imam iran a pd sa manga Ijtihad ko kapnggalbka ko Hadith a Ahad so manga sarat a tlo, sii ko masa a da' a minitogalin a phoon on a go sii ko manga morit iyan a rowar ko katharo' iran a: Skami na pkhowaan ami so Sunnah a go so manga rarad o Rasul (ﷺ) a so lomiankap ko dila o manga panonothol, sa patoray rka a kakowa anka ko manga Hadith a lomiankap ko katharo' o manga panonothol, sa pananggila' inka so di ron kalalayaman a makasosopak.

Paganay ron: So di kanggalbk o mianothol sa sopak ko pianothol iyan a Hadith o Rasulullah (ﷺ) sa amay ka sopakn o mianothol so nganin a pianothol iyan sa nggolalan ko galbk iyan odi na so smbag iyan ko pakaiza', (Ifta') na di khatarima' so pianothol iyan sa aya khakowa na so pinggalbk iyan a go so smbag iyan ko pakaiza'.

Sa aya sabap ankoto a sarat na kagiya patoray a kabaloy o mianothol a pd ko manga Sahabah a kabaloy niyan a maontol (adl) sa di tharimaan a akal o ba bagakn o maontol so pianothol iyan a miakapoon ko Rasulullah (ﷺ) inonta bo' o adn a miatankd on a Hadith a salakaw a miakamansokh on, sa o da oto na so pinggolawla niyan na tokas ko kababaloy niyan a maontol, ka da niyan golalann so pianothol iyan.

Sabap roo na da iran tarimaa so pianothol o Aishah a mataan a so Rasulullah (ﷺ) na pitharo' iyan a: **Sa dn sa babay a makipangaroma sa da' a idin o wali niyan na so kiapangaromaa on na batal.** Sabap sa so Aishah na siopak iyan ankanan a Hadith sa minggolalan sa galbk sa piakipangaroma niyan so wata' a babay o laki niyan a so Hafsah bint Abdir Rahman bin Abi Bakr ko masa a kigagayb iyan sa ingd a Sham sa da makaidin a skaniyan i wali niyan.

Ika dowah: Di mabaloy so Hadith a makambowat ko btad a wajib a lomalangkap a mapangingindaw a lalayan, o di' na sii ko btad a madakl a kapkhitana' iyan ko lltl o manga taw a mapangingindaw o manga taw so katokawi ko kokoman iyan.

Sa aya sabap oto na so btad a datar oto na aya kalalayaman na madakl a makaphanothol on sa taman sa isampay sa diyanka' a Shuhrah (mlangkap) na so kaphanothola on sa nggolalan sa sakataw na khaadn iyan so sankaan sii ko kapiya o kiapakambowat iyan ko Rasulullah (ﷺ) ka opama ka bnar na makadakl so mamananthol on, ka kagiya da maadn so Rasul (ﷺ) i ba aya gii niyan imbitiara'i ko kaphagaloya niyan ko manga paliyogat na ba sakataw a taw ogaid na aya gii niyan imbitiara'i na sagorompong a madakl a go giimakhasokasoy ko oman i kalilimod, sa datar oto so manga galbk iyan a gii niyan galbk n a kna' o ba sii ko zasakataw a taw ka sii dn ko kalangkapan ko pagtaw, sa o adn a makambowat a Hadith a datar anan na aya marani na so kapzanka' on o pamikiran o taw ka kagiya sasakataw a mianothol on. Sabap roo na da iran tarimaa so Hadith a pianothol a miakapoon ko Busrah bin Safwan a so Rasulullah (ﷺ) na inisogo' iyan so kapagabdas o taw a kiakaptan iyan a sangoran iyan, ka kagiya so phamakabatal ko abdas na mapangingindaw a katokawi ron o langowan a taw a go lalayon so gii niyan kanggolawla, na so pianothol iyan a Hadith na da langkap, sa ditharimaan a akal o ba so Rasulullah (ﷺ) na isibay niyan so Busrah sa ron iyan bo' tharo'a ankoto a kokoman sa liyo ron so kalangkapan a manga Sahabah.

Sa datar oto a sianka' iran so Hadith a kapakatanoga ko Bismillah ko sambayang a matanog on so batiya ka kagiya btad oto a lalayon so kapkhitana' iyan, sa aya miatankd na so pinggalbk o manga Khulafa ur Rashidun a sopak roo ka di ran phakatanogn so Bismillah ko lagaday o kaoyagoyag iran a so manga Sahabah na gii siran zambayang ko talikhodan iran ko kababaloy ran a manga Imam ko sambayang.

Ika tlo: Di mabaloy so Hadith a makasopak ko Qiyas (aya kiyas sa btad anan na so manga kokoman o Islam) a go so manga pakaasal o Kitab igira aya mianothol on na kna' o ba Faqih (mala' i sabot ko kokoman). Sa pitharo' o sabaad ko manga Ulama ko al Hanafiyyah sa inosay ran ankoto a sarat a sokon so kapamanothola ko Hadith sa nggolalan sa maana na maaadn a lomalangkap kiran, na amay ka so mianothol na kna' o ba Faqih sa pianothol iyan so Hadith sa minggolalan sa maana sii ko diyanka' a sabot iyan, na kna' o ba mawatan a kailang o sabaad a pd ko maana a so ron maptharagombalay so kokoman ko kabathka on na kharibat skaniyan ko mapipikir o Rasul (ﷺ) na amay ka so pianothol iyan na makasosopak ko Qiyas a go so manga pakaasal na ibagak iran so kanggalbka on.

Sa piayag iran sankanan a sarat so kiasankaa o Abu Hanifah ko Hadith a pianothol o Abu Hurayrah a so Nabi (ﷺ) na pitharo' iyan a: *Di niyo phagrna so gatas o Ibil a go so kambing (ka an mapayag a kagatasan) sa sa taw a pamasaan iyan ko oriyan oto na skaniyan na sii ko dow a kazamili ko oriyan o kanggatasi niyan on sa o kasoatn iyan na kowaan iyan na o di ron masoat na ikasoy niyan a rakhsan iyan sa isa ka pansing a onga a korma a gango (Tamr).* Sa pitharo' iran a so mianothol on na kna' o ba Faqih na so Hadith na makasosopak ko manga pakaasal ko dow a katampar.

Paganay ron: Na so hadith a **So kakhakowa anka ko gona o shayi na patoray rka mambo' so kaaakowa on.** Sa di khipaliyogat so kapakaako (Dhaman) sankai ko gatas a pinggatas ko piamasa ka kagiya so onta a go so kambing na mimbalo a maaako o miamasa, sa o mabinasa on na miabinasa sa tangan iyan sa di niyan khakasoyan so arga iyan ko miphasa on ka mimbalo a rk iyan ko kiapamasaa niyan on sa minggolalan sa kapasadan a kaphasa'i, na aya isosogo' ankoto a kapakaako na so kabaloy o miakowa niyan on a gatas a rk iyan sa di niyan khabayadan ko

kaprodo'ay ran, ka kagiya so masa a katatago' on o piphasa na maaako niyan na so kaaakowa niyan on na rk iyan so gona a phakapoon sankoto a piamasa.

Ika dowah: Apiya pn tarimaa a maaako niyan na aya pakaasal ko kapakaako na mabaloy a nggolalan sa datar iyan odi na nggolalan sa arga', na so isa ka pansing a gango a Korma na kna' o ba datar odi na timbang o gatas a mianggatas a go di pn datar o arga' iyan sii ko langowan a btad a kaprodo'ay.

So Kpit o Manga Ulama ko al Malikiyyah: Inisarat o manga Ulama ko al Malikiyyah ko kapnggalbka ko Hadith a Ahad a di mabaloy a makasopak ko galbk o manga taw sa Madinah (Amalu Ahlil Madinah) sa aya daawa iran na kagiya so manga taw sa al Madinah na minipmasa'i ran so Rasulullah (ﷺ) a go kiasaksi'an iran so manga galbk iyan a go inonotan iran on, a go minithotogalin sii kiran ko oman i sapangkat ko oriyen o sapangkat, na anday kapakaoma o thothol a sakataw a Hadith a makasosopak sankanan a galbk a kiaphopowarisan na khapakay a mabaloy oto a dalil ko di niyan kabbnar, ka kagiya so galbk iran na makadadarpa' sa datar o pianothol sa khaadn a thothol o sagorompong a miakapoon ko sagorompong a skaniyan i mabagr ko katharimaa on a di so thothol a sakataw a minitogalin a phoon sa sakataw odi na dowah.

Sa aya ibarat iran na so Hadith a so pianothol o Ibn Mas'ud a: Mataan a so Nabi ﷺ na igira mliyo ko sambayang na somalam sa dowah a salam sii sa kawatan a go sa diwang, sa so Imam Malik na daniyan oto nggolawlaa ka kagiya so manga taw sa al Madinah na aya kapzalam iran na isaisa a salam sa kawatan. Sa da siran onoti o manga Imam a khirk ko manga kpit a salakaw ka kagiya so manga taw sa al Madinah na kna' o ba siran pindiyara a di kharibat (ma'sum) sa ba mabaloy so manga galbk iran a tanda' a dalil a misabap on na imbagak so Hadith.

Go piakambowat o manga Ulama ko al Malikiyyah so kiasankaa o Imam Malik ko sabaad a Hadith a Ahad sa sii miakapagonayan ko pakaasal a salakaw a so kasosopaka niyan ko manga pakaasal a gtas.

So Imam as Shatibi ko kitab iyan a al Muwafaqat na pitharo' iyan a: So Imam Malik na sianka' iyan so haidth o Ibn Umar sii ko kapakapzamili' o taw a miamasa ko masa a da iran pn kapakamblag a go so miphasa sii ko darpa' (Khiyar al Majlis) sa khapakay ron a romodo. Sabap ko kasosopaka niyan ko onayan a di mattno (al Garar) a go di katawan a gtas ka kagiya so katatago' iran ko darpa' na di katawan i taman iyan a go da' a btad a mianggalbk on sabap ko di katawi ko kathay o masa niyan, sa opama ka saratn o isa so kapzamili' iyan ko kaprodo' iyan ko masa a di mattno' na khabatal ankoto a sarat ko kiaopakati ron, sa andamanayai kakhatankd o kokoman sa nggolalan sa kitab a di khapakay a sarat ko kitab sa sabnar a mindod sii ko asal a matatago' on a mataan a so Hadith na khasanka' sabap ko kapakasosopak iyan ko manga pakaasal a maggtas, ka kagiya so manga pakaasal na gtas, na so thothol a sakataw na antaan a pamikiran.

So kpit o manga Ulama ko as Shafi'iyah: Da saratn o Imam as Shafi'i ko kapnggalbka ko Hadith a Ahad so datar o inisarat o al Malikiyyah a go so inisarat o al Hanafiyyah, ogaid na aya bo' a inisarat iyan na so kapiya o kiasanday niyan a go so kiapakazompasompat iyan, sa anday katankd o kapiya o kiasanday a go miakazompasompat so kiatalasay niyan na nggalbk iyan miakaayon antaa ka da ko galbk o manga taw sa al Madinah mlagid o lomiankap antaa ka da, na o masopak iyan

so salakaw ron a Hadith na plobaan iyan so miakamansok on na amay ka matoon iyan na nggalbkn iyan sa ibagak iyan so mansok, na amay ka di niyan matoon na go khaparo a matimo' iyan na timoon iyan siran odi na taawiln iyan so sabagi' on kaan mada so kapakazosopaka o pagltan iran.

Sii pman ko sarat a kiapakazompasompat o kiasanday niyan (Ittisal as sanad) na da niyan galbka so Hadith a pianothol sa minggolalan sa Mursal, a skaniyan so Hadith a adn a miaolog on (miada on) ko kiasanday niyan a Sahabah inonta bo' o adn a mioman on a dalil a salakaw a aya on phakabagr, sabap roo na pinggalbk iyan so manga Hadith a mursal a pianotol i Said bin al Musayyib ka kagiya miatooon iyan oto a miapanothol sa okit a salakaw a makazosompasompat. Aya ptharo'on a jadith Mursal na so kapanothola o tabiin ko hadith sa ibangnsa niyan ko Nabi sa mamantk a da niyan aloya so sahabah a kiasandayan on ko kiapakapoon iyan ko Nabi.

So kpit o manga Ulama ko al Hanabilah (Ahmad bin Hanbal): Inayonan iran so as Shafi'iyah sii ko da' a inisarat iran a datar o sarat o al Hanfiyyah a go so al Malikiyyah, sa inioman iran on a di ran isasarat so kiapakazompasompat o kiapangasasanday o Hadith, sa anda i katankd o kiasanday na nggalbkn iran mlagid o makazosom-pasompat antaa ka di, sabap roo na pinggalbk iran so manga Hadith a Mursal sa piakaona iran a di so Qiyas. Sa so kpit iran na aya mablang ko manga kpit sii ko giikanggalbka ko Sunnah.

Phoon sii na miailay tano a giyanka'i a manga Imam na maoopakat siran ko kapnggalbka ko Sunnah a Ahad ko masa a katankd iyan a da' a miaadn on a makasosopak on, sa so kiasobag iran ko manga sarat na sabap ko manga pangali' iran sa kisampay ran ko kapthakna' o pamikiran ko kabbnar o Hadith, sa kna' oto o ba tanda sa ipananalipndaan iran so Sunnah, aya mataan na tanda oto sa kasslaa iran ko Hadith a go so kasisiyapa iran on, a go di ran kabaya' o ba mibangnsa ko Rasulullah (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) so katharo' a di niyan katharo'.

SO PANKATAN O SUNNAH SII KO KITAB (QUR'AN)

Sii ko along anka'i a miaosay tano ko kiazosonan o Sunnah na khagaga tano a katharo'a tano sa so Sunnah na kadadarpaan iyan so pankatan a ika dowa ko oriyon o Kitab o Allāh sii ko katharimaa on, sii anan ko kaplolobaa ko kokoman, ka kagiya so giimloloba' ko kokoman na aya paganay a mbantakn iyan na so Qur'an na o matoon iyan on so kokoman na tomarg skaniyan, sa di ron dn paliyogat so kaplobaa niyan ko phakabagr on a pd sa Sunnah, na amay ka di niyan on matoon odi na miatooon iyan a matitimbl na sangoran iyan so Sunnah ka an iyan maploba so pakaasal o kokoman odi na so phrinayag on, sa aya makatotoro' roo na so minitogalin a titayan o Qur'an (naql) a go so akal.

Sa so minitogalin: na kagiya so manga ayat a so inisogo' iyan so kapagonoti ko Rasul (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na piakaona niyan so kapagonoti ko Allāh ko kaonoti ko Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ), na so Hadith o Mu'ad na miakaoma sa makaaayon sankoto a taritib iyan, sa tiarima skaniyan o Rasulullah (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ).

Go so kiaopakat o manga Fuqaha ko manga Sahabah o Rasulullah (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) sii sankanan a atoran ko miamangitogalin a miakapoon kiran a pd sa manga rarad a madakl, pd on so miapanothol a miakapoon ko Abu Bakr a go so Umar ko okit a kapkhokoma iran ko manga karido' a aya paganay a pagilayin iran na so Kitab o Allāh

na o di ran on matoon so kokoman na tomogalin siran ko Sunnah o Rasulullah (ﷺ). Sa so sorat o Umar ko Kali niyan a so Shurayh sa pitharo' iyan on a: Igira miniado rka so btad na kokomn ka on so madadalm ko Kitab o Allāh, na amay ka da' ko Kitab o Allāh na kokomn ka so nganin a inokitan on o Rasulullah (ﷺ).

Sii ko isa a thothol na pitharo' iyan a; Ilay anka so miapayag rka sii ko kitab o Allāh sa da dn a pagizaan ka on a isa bo', na so da rka marinayag ko Kitab o Allāh na onot inka so Sunnah o Rasulullah (ﷺ) ko inikokom iyan on.

Sii pman ko Akal; Na mataan a so Kitab na tatap sa gtas ko katitimbl iyan a go so kazasagintas iyan sa da dn a sankaan on ko kinitogalin iyan sa minggolalan sa *tawattur* a phakabgay sa kapthakna' o pamikiran. Na so pman so Sunnah na amay ka so kiatankd iyan na maggtas sii ko katitimbl iyan ko kapaparatiyaa tano sa adn a Sunnah o Rasulullah (ﷺ), ogaidd na so kazagintasa on na kna' o ba oto datar, sa so *mutawattir* on na maito' sa so kadaklan on na antaan a pamikiran a kiatankd iyan, na so maggtas on na maoona a di so di ron maggtas, sa adn oto a skaniyan na phrinayag ko Kitab odi' na sobra niyan, na o pama ka sobra na di khakowa inonta bo' ko oriyen o di katoona ko kokoman ko Kitab, na amay ka skaniyan na inirinayag ko Qur'an na skaniyan na phagonot, na sii ko oriyen o karinayag na so kokoman na tatap sa minggolalan ko Kitab kna' o ba so Sunnah.

Kna' o ba aya maana nan na ba rki tano khapakay so kibagakn ko Sunnah sa aya bo' a sanaan na so Kitab ka mataan a giyanan na masasanka', ogaidd na pkhapayag so gona o kaphagatora on igira miapayag so kiapakazopaka' o Kitab a go so Sunnah ko kapapayag iyan sa phakaonaan so Kitab.

Sa di anan phakasopak ko nganin a miatankd ko manga Ulama a so Sunnah na pkhokom ko Kitab sa pkhatndo' iyan so lomalankap on a go pkhisankot iyan so mamamantk on, a go pkhagintas iyan so matitimbl on, a go mapphakarinyag iyan so margn on a sabotn. Na mataan a skaniyan ko oriyen o karinayaga niyan ko Qur'an na khaadn so kokoman a tatap sabap ko Kitab a so piayag o Sunnah so mababantak on, sa di niyan khaonaan ankoto a Kitab a go di niyan khatankd so kokoman aya mataan na khatankd so kokoman sabap ko Kitab.

Manga Oripn o Allah

Giyanka'i a manga badningan o Sunnah sankai a manga khutbah tano a romiankom on sa pat a manga khutbah na bandingan anan a maolad a mala' a kiarangkapan iyan ko bandingan ko Sunnah sa miagontong so sanang a Muslim a palaya iyan anan mian'g odi' na miabatiya' a di so Muslim a da niyan anan man'g.

Mamangni tano ko Allah a balowin iyan so manga poso' tano a tangla' a mabkn ko manga kata'o o Islam ka pd anan sa kaphakabagr o paratiaya tano a go so kaphakatolangd o manga simba tano a khi kowa tano ko limo' o Allah sii sa doniya na sampay sa Maori a alongan.

وَأَقُولُ قَوْلِي هَذَا وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلَكُمْ وَلِسَائِرِ الْمُسْلِمِينَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ فَاسْتَغْفِرُوهُ
إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ.

Wa aqūlu qawlī hādā wa astagfirullāha lī wa lakum wa lisāiril Muslimīn min kullī dambin fastagfirūhu innahu Huwat Tawwābur Rahīm.